

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională și Instrumentul european pentru securitate nucleară

[COM(2018) 460 final – 2018/0243 (COD)]

(2019/C 110/29)

Raportor: **Cristian PÎRVULESCU**

Sesizare	Parlamentul European, 2.7.2018 Comisia Europeană, 12.7.2018 Consiliul Uniunii Europene, 18.7.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene Articolul 206 din Tratatul Euratom
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în secțiune	23.11.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	12.12.2018
Sesiunea plenară nr.	539
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	176/0/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională

1.1.1. Comitetul Economic și Social European susține obiectivele generale și specifice ale propunerii și consideră că raționalizarea instrumentelor folosite în raport cu vecinătatea și țările terțe este bine-venită și utilă. UE trebuie să construiască o relație constructivă, realistă și pragmatică cu țările din vecinătate și cu țările terțe, pe baza unor valori fundamentale.

1.1.2. Comitetul remarcă determinarea Comisiei, a altor instituții europene și a statelor membre de a susține dezvoltarea societății civile, a democrației și a sistemelor de protecție a drepturilor omului, manifestă în propunerea de față. Funcționarea noului instrument consolidat ar trebui să urmărească, în toate etapele, de la planificare la monitorizare și evaluare, promovarea valorilor UE, printre care și statul de drept, integritatea, pluralismul, democrația și protecția drepturilor omului. În acest context, CESE îndeamnă Comisia Europeană să majoreze semnificativ resursele alocate drepturilor omului și democrației, precum și programelor tematice ale societății civile.

1.1.3. Comitetul sprijină obiectivul Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională, de a susține și promova valorile și interesele Uniunii la nivel mondial, respectând astfel obiectivele și principiile acțiunii sale externe. În comunicare se afirmă, de asemenea, că, la punerea în aplicare a prezentului regulament, se va asigura coerența cu alte domenii de acțiune externă și cu alte politici relevante ale UE, astfel cum este prevăzut în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă (Agenda 2030). Aceasta implică luarea în considerare a impactului tuturor politicilor asupra dezvoltării durabile, la toate nivelurile: la nivel național, în UE, în alte țări și la nivel mondial.

1.1.4. Comitetul profită de această ocazie pentru a reaminti Uniunii Europene că Agenda 2030 are în vedere o lume în care, în funcție de diferitele niveluri de dezvoltare și capacități naționale, fiecare țară se bucură de o creștere economică susținută, favorabilă incluziunii și durabilă, de dezvoltare socială, inclusiv de locuri de muncă decente pentru toți, și de protecția mediului. Este vorba despre o lume în care democrația, buna guvernare și statul de drept, dar și un mediu propice la nivel național și internațional sunt elemente esențiale pentru dezvoltarea durabilă.

1.1.5. Această responsabilitate majoră, care constă în susținerea planului de acțiune al Agendei 2030, pus în slujba oamenilor, a planetei și a prosperității, necesită acordarea unei atenții sporite instrumentelor de sprijin, organizării și conectării lor la realitățile dificile ale politicii globale. Raționalizarea și unificarea instrumentelor folosite sunt un mare pas înainte spre o acțiune concentrată asupra priorităților și eficientă în raport cu obiectivele propuse. Nu de puține ori Uniunea Europeană este în situația de a acționa decisiv în sprijinul celor mai vulnerabile grupuri și persoane. Este o responsabilitate care trebuie continuată și asumată.

1.1.6. Țările din vecinătate și țările terțe se confruntă cu o serie de probleme majore, diverse și suprapuse. În condițiile actuale globale, în care reformele ce promovează democratizarea, stabilizarea politică și dezvoltarea economică par a fi în impas, este necesar ca Uniunea Europeană să nu renunțe la eforturile ei, ci dimpotrivă, să le întărească. Este important ca Uniunea Europeană să mențină un contact permanent cu guvernele țărilor din vecinătate și ale țărilor terțe, să le motiveze și să le încurajeze să coopereze responsabil. Relația de parteneriat cu aceste guverne trebuie să fie solidă, asertivă și orientată ferm către îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor din țările respective.

1.1.7. Comitetul susține ideea ca UE să acționeze proactiv până în 2030, pentru a ajuta la eradicarea sărăciei și a foametei, pentru a combate inegalitățile din fiecare țară și dintre țări, pentru a construi societăți pașnice, echitabile și favorabile incluziunii, pentru a proteja drepturile omului și a promova egalitatea de gen și emanciparea femeilor și a fetelor, precum și pentru a asigura o protecție durabilă a planetei și a resurselor sale naturale.

1.1.8. Comitetul consideră că, în prezenta propunere, sunt bine-venite reducerea sarcinii administrative care grevează asupra instituțiilor UE și a statelor membre, precum și concentrarea în mai mare măsură pe obiectivele politice și pe angajamentul față de partenerii externi. Comitetul salută și sprijină progresele semnificative prezentate în propunere: o mai mare simplificare și flexibilitate și o mai bună monitorizare a rezultatelor.

1.1.9. Comitetul salută extinderea competențelor bugetare și de control ale Parlamentului European prin includerea în bugetul UE a activităților finanțate în prezent prin Fondul european de dezvoltare (FED).

1.1.10. Comitetul încurajează Comisia Europeană să se bazeze pe câștigurile și progresele realizate cu ajutorul instrumentelor anterioare. De exemplu, Instrumentul pentru democrație și drepturile omului a recunoscut toate drepturile economice, sociale și culturale și a promovat dialogul social⁽¹⁾. Organizațiile societății civile care luptă pentru libertate, democrație, drepturile omului și procese electorale corecte au beneficiat de susținere, în pofida atitudinii ostile a unor guverne. Acest angajament ar trebui menținut și dezvoltat.

1.1.11. Comitetul subliniază importanța proceselor democratice și electorale din țările din vecinătate și din țările terțe și încurajează Comisia Europeană să acorde prioritate dezvoltării unor instituții electorale puternice și independente. Instituțiile UE ar trebui să colaboreze îndeaproape cu Comisia de la Veneția, Consiliul Europei, OSCE și rețelele de experți electorali, astfel încât sprijinul lor crucial în favoarea unor procese electorale corecte și solide să se concretizeze.

1.1.12. CESE încurajează statele membre să coopereze pe deplin, în temeiul relației lor de lungă durată cu țările vecine și țările terțe, pentru a consolida rezultatele funcționării instrumentului.

1.1.13. Comitetul sprijină recomandările formulate în avizul Comitetului Regiunilor, încurajând, de asemenea, Comisia să se asigure că părțile interesate relevante, printre care se numără autoritățile locale și regionale, sunt întotdeauna consultate așa cum se cuvine și au acces în timp util la informații relevante, care să le permită să joace un rol important în elaborarea și punerea în aplicare a programelor și în procesul de monitorizare aferent. Comitetul subliniază și faptul că ar trebui ca, la nivel subnațional, democrația să facă parte din principiile directe, deoarece nivelul local și regional este acela la care cetățenii pot avea contact nemijlocit cu procesul democratic.

1.2. Instrumentul european pentru securitate nucleară

1.2.1. În ceea ce privește Instrumentul european pentru securitate nucleară, după catastrofa nucleară de la Fukushima, a devenit cum nu se poate mai clar că problemele și riscurile asociate utilizării energiei nucleare au un caracter global. Din păcate, propunerea nu dă răspuns, la nivel strategic și politic, cererii legitime formulate de cetățeni, societatea civilă și sectorul de afaceri, privind planificarea pe termen lung în sectorul energiei nucleare.

⁽¹⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO); raportor: domnul Iuliano (JO C 182, 4.8.2009, p. 13); Avizul Comitetului Economic și Social European privind instrumentul de finanțare a cooperării pentru dezvoltare al Uniunii Europene: rolul societății civile organizate și al partenerilor sociali; raportor: domnul Iuliano (JO C 44, 11.2.2011, p. 123).

1.2.2. Comitetul salută intenția Comisiei de a desfășura în domeniul nuclear activități în conformitate cu politica de dezvoltare și de cooperare internațională în materie de sănătate, agricultură și industrie și de a pune în aplicare proiecte sociale care să se ocupe de consecințele unui eventual accident nuclear. Cu toate acestea, nu este clar cum vor permite bugetul disponibil și structurile instituționale existente concretizarea acestei intenții.

1.2.3. Rolul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică este esențial, iar aceasta ar trebui să își asume responsabilitatea pentru asigurarea transparenței și a avertizării timpurii în ceea ce privește dezvoltarea de noi centrale nucleare în întreaga lume. UE ar trebui să coopereze pe deplin cu instituțiile și organizațiile internaționale, pentru promovarea securității nucleare.

1.2.4. Trebuie reinnoite eforturile depuse, astfel încât să existe certitudinea faptului că siturile existente și planificate în vecinătatea Europei operează cu standarde ridicate de transparență și securitate. CESE îndeamnă toate statele membre să sprijine acest obiectiv și să considere securitatea nucleară un aspect esențial al relațiilor bilaterale și multilaterale cu țările partenere.

1.2.5. Având în vedere provocările globale majore legate de energia nucleară și prezența unui număr mare de situri nucleare în vecinătate, Comitetul consideră că pachetul financiar prevăzut pentru punerea în aplicare a acestui regulament în perioada 2021-2027, în valoare de 300 de milioane EUR în prețuri curente, este absolut insuficient.

2. Observații generale

2.1. Contextul propunerii privind Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională

2.1.1. Comunicarea stabilește principalele priorități și cadrul bugetar general pentru programele de acțiune externă ale UE din cadrul rubricii „Vecinătate și întreaga lume”, inclusiv instituirea Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională.

2.1.2. Prin intermediul prezentei propuneri, UE va continua să joace un rol activ în domenii precum promovarea drepturilor omului, prosperitatea, stabilizarea, dezvoltarea, securitatea, combaterea cauzelor profunde ale migrației neregulate, comerțul, combaterea schimbărilor climatice și protecția mediului, printre altele. UE va putea însă să facă acest lucru într-un mod mai cuprinzător, oferind, în același timp, mai multă flexibilitate pentru transferul de resurse acolo unde sunt necesare, având în vedere schimbările survenite în context internațional.

2.1.3. Prezenta propunere prevede un cadru favorabil, prin care pot să fie puse în aplicare politicile în materie de acțiune externă și să fie respectate obligațiile internaționale. Printre obligațiile internaționale se numără Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, Acordul de la Paris privind schimbările climatice, Agenda de acțiune de la Addis Abeba, Cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastră în perioada 2015-2030 și Rezoluția 2282 (2016) a Consiliului de Securitate al ONU privind menținerea păcii. În interiorul UE, cadrul de politică include dispozițiile tratatului referitoare la acțiunea externă, care sunt expuse mai în detaliu în Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE, noul Consens european privind dezvoltarea, Parteneriatul reinnoit UE-Africa și politica europeană de vecinătate revizuită, printre alte documente de politică. De asemenea, regulamentul va constitui cadrul de punere în aplicare a parteneriatului care va succeda actualului Acord de la Cotonou, care instituie o asocieră și un parteneriat între membrii grupului statelor din Africa, zona Caraibilor și Pacific, pe de o parte, și Uniunea Europeană și statele sale membre, pe de altă parte.

2.1.4. În urma evaluării impactului s-a ajuns la concluzia că majoritatea instrumentelor, în afară de cele cu un caracter foarte specific, cum ar fi ajutorul umanitar cu principiul neutralității care îi este asociat, ar putea funcționa într-un singur instrument. Astfel, sunt vizate următoarele instrumente: Regulamentul comun de punere în aplicare, Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare, Fondul european de dezvoltare, Fondul european pentru dezvoltare durabilă, mandatul de acordare a împrumuturilor externe, Instrumentul european de vecinătate, Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului, fondul de garantare, Instrumentul care contribuie la stabilitate și pace și Instrumentul de parteneriat. Instrumentele care ar trebui să rămână separate sunt: Instrumentul de asistență pentru preaderare; ajutorul umanitar; bugetul politicii externe și de securitate comune; țările și teritoriile de peste mări, inclusiv Groenlanda; mecanismul de protecție civilă al Uniunii; sistemul de voluntari ai UE pentru ajutor umanitar; sprijinul acordat comunității cipriote turce; rezerva pentru ajutoare de urgență și noul Instrument european pentru pace.

2.1.5. Raționalizarea mai multor instrumente, în vederea regrupării lor într-un singur instrument cuprinzător, va oferi ocazia de a raționaliza sistemele de gestionare și de supraveghere a acestora, reducând astfel sarcina administrativă care revine instituțiilor UE și statelor membre. În loc să se concentreze pe mai multe procese de programare, dezbaterile s-ar axa mai curând pe obiectivele politice și pe angajamentul față de partenerii externi. În plus, acțiunile care primesc finanțări cumulative din diferite programe ale Uniunii sunt auditate o singură dată, auditul respectiv acoperind toate programele implicate și normele aplicabile fiecăruia.

2.1.6. Simplificarea nu presupune reducerea nivelului de control sau de răspundere. Echilibrul interinstituțional s-ar menține pe deplin. Din contră, competențele bugetare și de control ale Parlamentului European ar fi extinse prin includerea în bugetul UE a activităților finanțate în prezent prin Fondul european de dezvoltare.

2.1.7. Pachetul financiar este compus din:

(a) suma de 68 000 de milioane EUR pentru programele geografice:

- cel puțin 22 000 de milioane EUR pentru vecinătatea UE;
- cel puțin 32 000 de milioane EUR pentru Africa Subsahariană;
- 10 000 de milioane EUR pentru Asia și Pacific;
- 4 000 de milioane EUR pentru America și zona Caraibilor;

(b) suma de 7 000 de milioane EUR pentru programele tematice:

- 1 500 de milioane EUR pentru drepturile omului și democrație;
- 1 500 de milioane EUR pentru organizațiile societății civile;
- 1 000 de milioane EUR pentru stabilitate și pace;
- 3 000 de milioane EUR pentru provocările globale;

(c) 4 000 de milioane EUR pentru acțiunile de răspuns rapid.

2.1.8. Rezerva pentru provocările și prioritățile emergente, în valoare de 10 200 de milioane EUR, majorează sumele menționate la articolul 6 alineatul (2), în conformitate cu articolul 15.

2.1.9. Țările cu cea mai mare nevoie de asistență, în special țările cel mai puțin dezvoltate, țările cu venituri mici și țările aflate în situații de criză, post-criză, de fragilitate și de vulnerabilitate, inclusiv statele insulare mici în curs de dezvoltare, au prioritate în procesul de alocare a resurselor.

2.1.10. Programele pentru stabilitate și pace și pentru drepturile omului și democrație, precum și acțiunile de răspuns rapid sunt deschise entităților din toate țările datorită interesului Uniunii de a dispune de oferta cea mai largă cu putință, având în vedere dimensiunea globală a acțiunilor, circumstanțele dificile în care se furnizează asistență și necesitatea de acțiune rapidă. Organizațiile internaționale sunt, de asemenea, eligibile.

2.1.11. Noul Consens european privind dezvoltarea (denumit în continuare „Consensul”), semnat la 7 iunie 2017, oferă cadrul pentru abordarea în comun a politicii de cooperare pentru dezvoltare de către Uniune și statele sale membre pentru a pune în aplicare Agenda 2030 și Agenda de acțiune de la Addis Abeba. Eradicarea sărăciei, combaterea discriminării și a inegalităților, principiul de a nu lăsa pe nimeni în urmă și consolidarea rezilienței se află în centrul politicii de cooperare pentru dezvoltare.

2.1.12. În special, după cum s-a convenit în Consens, se preconizează că acțiunile întreprinse în temeiul prezentului regulament vor contribui pentru ca un procent de 20 % din asistența oficială pentru dezvoltare finanțată în temeiul prezentului regulament să fie alocat incluziunii sociale și dezvoltării umane, inclusiv egalității de gen și capacitării femeilor.

2.1.13. Pentru a asigura faptul că resursele ajung acolo unde sunt cele mai mari nevoi, în special la țările cel mai puțin dezvoltate și la țările în situații de fragilitate și conflict, prezentul regulament ar trebui să contribuie la atingerea obiectivului colectiv de a consacra 0,20 % din venitul național brut al Uniunii țărilor cel mai puțin dezvoltate, în perioada la care se referă Agenda 2030.

2.1.14. Prezentul regulament ar trebui să reflecte necesitatea de a se concentra asupra priorităților strategice, atât din punct de vedere geografic (vecinătatea UE și Africa, precum și țările fragile și care au cea mai mare nevoie de ajutor), cât și din punct de vedere tematic (securitatea, migrația, schimbările climatice și drepturile omului).

2.1.15. Politică europeană de vecinătate, astfel cum a fost revizuită în 2015, vizează stabilizarea țărilor din vecinătatea UE și consolidarea rezilienței lor, în special prin acordarea unei ponderi similare celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economică, socială și de mediu. Pentru a-și atinge obiectivul, politica europeană de vecinătate revizuită s-a axat pe patru domenii prioritare: buna guvernare, democrația, statul de drept și drepturile omului, cu un accent deosebit pe sporirea sprijinului acordat societății civile; dezvoltarea economică; securitatea; migrația și mobilitatea, inclusiv abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulate și ale strămutării forțate a populației.

2.1.16. În timp ce democrația și drepturile omului, inclusiv egalitatea de gen și capacitatea femeilor, ar trebui să fie luate în considerare în cursul punerii în aplicare a prezentului regulament, asistența acordată de Uniune în cadrul programelor tematice pentru drepturile omului și democrație și pentru organizațiile societății civile ar trebui să joace un rol complementar și suplimentar specific, în virtutea naturii sale globale și a faptului că nu este dependentă de acordul guvernelor și autorităților publice din țările terțe vizate.

2.1.17. Organizațiile societății civile ar trebui să cuprindă o gamă largă de actori cu roluri și mandate diferite, printre care se numără toate structurile nestatale, non-profit, nepartizane și non-violente, în cadrul cărora oamenii se organizează pentru a urmări obiective și idealuri comune, indiferent de natura lor: politice, culturale, sociale sau economice. Acționând de la nivel local până la nivel național, regional și internațional, ele cuprind organizații urbane și rurale, formale și informale.

2.1.18. Prezentul regulament ar trebui să permită Uniunii să răspundă provocărilor, necesităților și oportunităților legate de migrație, în complementaritate cu politica Uniunii privind migrația și cu angajamentul său legat de Agenda 2030. Acest angajament (ODD 10.7) recunoaște contribuția pozitivă a migraților la creșterea favorabilă incluziunii și la dezvoltarea durabilă; admite că migrația internațională este o realitate multidimensională, de o importanță majoră pentru dezvoltarea țărilor de origine, de tranzit și de destinație, necesitând răspunsuri coerente și cuprinzătoare; se angajează la cooperare la nivel internațional pentru a asigura o migrație sigură, ordonată și periodică, cu respectarea deplină a drepturilor omului și a tratamentului uman al migraților – indiferent de statutul lor –, al refugiaților și al persoanelor strămutate. O astfel de cooperare ar urma să consolideze și reziliența comunităților care găzduiesc refugiați.

2.2. *Observații specifice*

2.2.1. Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) oferă o bază adecvată pentru sporirea coerenței dintre politicile interne și cele externe, iar Comitetul consideră că punerea accentului pe ODD 16.3, 16.6 și 16.7, pe promovarea democrației, a statului de drept, a unor instituții transparente și a unui proces decizional participativ și reprezentativ sunt importante pentru unificarea eforturilor și orientarea lor strategică.

2.2.2. Noul instrument are avantajul de a promova coerența măsurilor și acțiunilor externe, care ar trebui încurajată atât la nivelul guvernantei europene a instrumentului, cât și la nivelul țărilor din vecinătate și țărilor terțe. Administrațiile acestor țări, de la nivel central și local, nu au același nivel de pregătire pentru coordonarea și implementarea programelor. Este recomandabil să se instituie forme de coordonare a diverselor activități la nivelul fiecărui guvern, cu asistență din partea UE și cu sprijinul și participarea societății civile și a actorilor sociali.

2.2.3. Diversitatea provocărilor și a nevoilor din țările partenere reclamă procese de planificare consolidate pentru fiecare țară în parte. Acest lucru este recunoscut în mijloacele de punere în aplicare ale Agendei 2030 și în ODD 17, care prevede că „amploarea și obiectivele ambițioase ale noii agende necesită un parteneriat global reînnoit, care să asigure punerea ei în aplicare. Acest parteneriat va funcționa în spiritul solidarității globale. El va facilita un angajament activ la nivel mondial, de sprijinire a realizării tuturor țărilor și obiectivelor, aducând laolaltă guvernele, sectorul privat, societatea civilă și alți actori, și mobilizând toate resursele disponibile”.

2.2.4. Comitetul consideră că ar trebui stabilit un astfel de proces, menit să genereze un plan integrat pentru fiecare țară, care să facă obiectul consensului politic și să fie prioritar la nivel administrativ. Acest plan va asigura în practică sinergiile și complementaritățile și va servi la identificarea acțiunilor și impactului sprijinului european în țările partenere.

2.2.5. Comitetul consideră că ar trebui să devină prioritare eforturile de simplificare a procedurilor administrative și financiare, astfel încât să fie mult înlesnit accesul organizațiilor societății civile și al autorităților locale la sprijinul financiar european.

2.2.6. Comitetul susține poziția conform căreia cuantumul alocat acțiunii externe nu ar trebui să fie mai mic decât suma cuantumurilor aferente Fondului european de dezvoltare și celorlalte instrumente de finanțare externă, luate împreună. De asemenea, este de acord cu transferul mecanismelor de flexibilitate ale FED către bugetul UE.

2.2.7. CESE atrage atenția asupra importanței ODD 16 și, mai ales, a structurii de guvernare a noului instrument și a procedurilor decizionale din cadrul său. În calitate de structură reprezentativă a societății civile organizate europene, cu expertiză și legături în numeroase țări din vecinătate și țări terțe, Comitetul se oferă să colaboreze în cadrul acestui instrument, în toate fazele realizării acțiunilor și proiectelor sale.

2.2.8. Comitetul dorește ca înlocuirea actualului Instrument european pentru democrație și drepturile omului, care sprijină ODD 16 și, în special, intervențiile în domeniile drepturilor omului, libertăților fundamentale și democrației în țările terțe, să nu afecteze în niciun fel acoperirea și structura acestora, ci mai mult, să le potențeze.

2.2.9. Comitetul apreciază că este nevoie urgentă de acțiune la nivel național și internațional pentru combaterea schimbărilor climatice și susține obiectivul Uniunii de a consacra cel puțin 25 % din bugetul său în acest scop.

2.2.10. Comitetul dorește să reitereze declarația din Agenda 2030 privind interconexiunile dintre ODD și natura lor integrată, care sunt de o importanță crucială în garantarea îndeplinirii obiectivului acestei agende. Recomandăm crearea de programe transversale, care să cuprindă mai multe arii relevante de acțiune și să fie capabile să ducă la rezultate concrete la nivelul țărilor terțe. De exemplu, schimbările climatice afectează activitățile agricole în Africa Subsahariană. Imposibilitatea de a desfășura astfel de activități duce la destrămarea comunităților și constituie un motiv major al migrației către Europa. De fapt, acești oameni pot fi considerați „refugiați ai climei”, pentru care este necesară o intervenție complexă, al cărei pilon principal ar trebui să fie oprirea deșertificării, precum și introducerea unor programe de sprijin atât pentru cei aflați în situație de risc, cât și pentru cei care au decis să migreze.

2.2.11. Țările terțe care sunt și țări de origine ale migranților și refugiaților ar trebui să fie asistate pentru a-și îmbunătăți capacitățile și infrastructura economică și ajutate în confruntarea cu cele mai mari provocări – economice, politice, sociale și legate de mediu. Instrumentul ar trebui să abordeze cauzele profunde ale migrației, în special în ceea ce privește refugiații, și să utilizeze în mod strategic resursele existente pentru promovarea păcii, stabilității, democrației și prosperității în țările partenere.

2.2.12. Comitetul observă că 10 % din pachetul financiar al UE ar urma să fie alocat pentru abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulate și ale strămutării forțate și pentru a sprijini gestionarea și guvernarea migrației, inclusiv pentru protecția drepturilor refugiaților și migranților, în contextul obiectivelor prezentului regulament. Comitetul profită de acest prilej pentru a reaminti UE și statelor sale membre necesitatea respectării obligațiilor internaționale în ceea ce privește migrații.

2.2.13. Ca și în cazul procesului de planificare menționat mai sus, pentru monitorizarea, evaluarea și raportarea aferentă implementării Regulamentului, Comitetul recomandă includerea unei perspective pentru fiecare țară în parte. Gruparea acțiunilor și indicatorilor în funcție de țară ar putea ajuta la identificarea sinergiilor și complementarităților sau a lipsei acestora, precum și a alinierii lor la obiectivele fundamentale ale politicii Uniunii.

2.2.14. La nivel de principii generale, Comitetul încurajează Comisia Europeană să se asigure în toate cazurile că părțile interesate relevante din țările partenere, inclusiv organizațiile societății civile și autoritățile locale, sunt consultate în mod adecvat și au acces în timp util la informații relevante, care să le permită să joace un rol semnificativ în procesele de elaborare, de punere în aplicare și de monitorizare conexă a programelor.

2.2.15. În opinia Comitetului, aplicarea principiului asumării responsabilității în raport cu țările partenere este bine-venită, iar utilizarea sistemelor țărilor partenere pentru punerea în aplicare a programelor este, de asemenea, calea de urmat. Trebuie totuși precizat că aceste sisteme pot fi utilizate doar dacă se asigură condiții corespunzătoare și există garanții credibile privind eficiența, integritatea și imparțialitatea lor.

2.2.16. În ceea ce privește programarea geografică și stabilirea unui cadru de cooperare specific și adaptat, Comitetul recomandă Comisiei Europene să ia în considerare nu numai indicatorii naționali, ci să se concentreze și asupra comunităților definite teritorial, care riscă să fie ignorate. În multe cazuri, comunitățile rurale și cele îndepărtate de capitale și centrele urbane se regăsesc într-o stare critică de precaritate și vulnerabilitate. Acestea trebuie să devină în primul rând vizibile și să fie luate în considerare în procesul de planificare.

2.2.17. Programarea geografică trebuie să ia în considerare și situația grupurilor și comunităților neteritoriale care se pot confrunta cu probleme serioase, de exemplu, în ceea ce îi privește pe tineri, persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități și alte categorii.

2.3. Contextul propunerii – Instrumentul european pentru securitate nucleară

2.3.1. Obiectivul noului Instrument european pentru securitate nucleară este de a promova instituirea unor standarde eficiente și eficiente de securitate nucleară în țările terțe, în conformitate cu articolul 206 din Tratatul Euratom, pe baza experienței dobândite în cadrul activităților legate de securitatea nucleară desfășurate în cadrul Comunității Euratom.

2.3.2. Obiectivul prezentului regulament este de a completa activitățile de cooperare din domeniul nuclear care sunt finanțate în temeiul [Regulamentului privind IVDCI], în special pentru a sprijini promovarea unui nivel ridicat de securitate nucleară și de radioprotecție, precum și aplicarea unor garanții eficiente și eficace asupra materialelor nucleare în țările terțe, pe baza activităților din cadrul Comunității și în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament. Prezentul regulament vizează în special:

- (a) promovarea unei culturi a securității nucleare eficiente și punerea în aplicare a celor mai înalte standarde de securitate nucleară și de radioprotecție, precum și îmbunătățirea continuă a securității nucleare;
- (b) gospodărirea responsabilă și în condiții de siguranță a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive, precum și dezafectarea și reabilitarea fostelor amplasamente și instalații nucleare;
- (c) instituirea unor sisteme de garanții nucleare eficiente și eficiente.

2.3.3. Acțiunile finanțate în temeiul prezentei propuneri ar trebui să fie coerente și complementare cu cele desfășurate în cadrul Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională referitoare la activitățile nucleare, în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare, al Deciziei privind țările și teritoriile de peste mări, al politicii externe și de securitate comune și al Instrumentului european pentru pace, nou propus, care este finanțat în afara bugetului UE.

2.3.4. Industria nucleară a UE își desfășoară activitatea pe o piață globală în valoare de 3 000 de miliarde EUR până în 2050 și oferă în mod direct locuri de muncă pentru jumătate de milion de persoane. 129 de reactoare nucleare sunt în funcțiune în 14 state membre, iar în 10 dintre acestea este planificată construirea de noi reactoare. UE dispune de cele mai avansate standarde obligatorii din punct de vedere juridic pentru securitatea nucleară la nivel mondial, iar întreprinderile europene sunt puternic implicate în producția globală de combustibili nucleari [Comunicatul de presă al CESE intitulat „CESE îndeamnă UE să adopte o strategie nucleară mai cuprinzătoare (PINC)”, nr. 58/2016, 22.9.2016].

2.4. *Observații specifice*

2.4.1. Comitetul salută faptul că propunerea se prezintă sub forma unui regulament, care asigură aplicarea sa uniformă, caracterul obligatoriu în toate elementele sale și aplicabilitatea sa directă. Uniunea și Comunitatea sunt în măsură să completeze activitățile statelor membre legate de gestionarea unor situații potențial periculoase sau în cazul unor intervenții deosebit de costisitoare și poartă această răspundere. După cum se arată în propunere, în anumite domenii, în care statele membre nu sunt active, Uniunea și Comunitatea rămân principalii și, uneori, singurii actori care intervin.

2.4.2. După catastrofa nucleară de la Fukushima, a devenit cum nu se poate mai clar că problemele și riscurile asociate utilizării energiei nucleare au un caracter global. UE are un profil unic, care o face să devină unul dintre principalii actori responsabili, ce pot oferi soluții în efortul global de asigurare atât a securității nucleare, cât și a unor tehnologii energetice nepoluante.

2.4.3. Din păcate, propunerea nu dă răspuns, la nivel strategic și politic, cererii legitime formulate de cetățeni, societatea civilă și sectorul de afaceri, privind planificarea pe termen lung în sectorul energiei nucleare. Nu este clar în ce mod își va utiliza UE resursele pentru a aborda principalele provocări în materie de energie nucleară, în contextul preocupărilor și al necesităților în creștere în materie de energie curată și la prețuri accesibile, în Uniune și în lume.

2.4.4. Rolul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică este esențial, iar aceasta ar trebui să își asume responsabilitatea pentru asigurarea transparenței și a avertizării timpurii în ceea ce privește dezvoltarea de noi centrale nucleare în întreaga lume. UE ar trebui să coopereze pe deplin cu instituțiile și organizațiile internaționale, pentru promovarea securității nucleare.

2.4.5. UE ar trebui să promoveze în mod activ cele mai înalte standarde de securitate nucleară și să se asigure că cele mai avansate proceduri europene, cele mai bune practici și tehnologii sunt promovate la nivel mondial, cu scopul de a se asigura că instalațiile și reactoarele nou planificate sunt sigure.

2.4.6. Trebuie reinnoite eforturile depuse, astfel încât să existe certitudinea faptului că siturile existente și planificate în vecinătatea Europei operează cu standarde ridicate de transparență și securitate. CESE îndeamnă toate statele membre să sprijine acest obiectiv și să considere securitatea nucleară drept un aspect esențial al relațiilor bilaterale și multilaterale cu țările partenere.

2.4.7. CESE este în continuare de părere că, în propunerea sa de program cu caracter informativ (PINC) privind obiectivele de producție și investițiile în domeniul energiei nucleare⁽²⁾, Comisia Europeană nu a analizat problemele presante reprezentate de competitivitatea energiei nucleare și de contribuția sa la securitatea aprovizionării și la realizarea obiectivelor în materie de schimbări climatice și de reducere a emisiilor de dioxid de carbon și nici chestiunea transparenței și a pregătirii pentru situații de urgență.

2.4.8. Comitetul salută intenția Comisiei de a asigura coerența și complementaritatea cu Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională, inclusiv prin punerea în aplicare în domeniul nuclear a unor activități care vin în completarea obiectivelor mai ample ale instrumentului menționat, în special utilizările în scopuri pașnice ale energiei nucleare, în conformitate cu politica de dezvoltare și de cooperare internațională în materie de sănătate, agricultură și industrie, și prin punerea în aplicare a unor proiecte sociale care să se ocupe de consecințele unui eventual accident nuclear. Cu toate acestea, nu este clar cum vor permite bugetul disponibil și structurile instituționale existente concretizarea acestei intenții.

2.4.9. Având în vedere provocările globale majore legate de energia nucleară și prezența unui număr mare de situri nucleare în vecinătate, Comitetul consideră că pachetul financiar prevăzut pentru punerea în aplicare a acestui regulament în perioada 2021-2027, în valoare de 300 de milioane EUR în prețuri curente, este absolut insuficient.

Bruxelles, 12 decembrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

⁽²⁾ Comitetul Economic și Social European – Avizul pe tema „Program nuclear cu caracter informativ”; raportor: Brian Curtis; adoptat la 22 septembrie 2016 (JO C 487, 28.12.2016, p. 104).